

5. Aristotel *Retorica*, București, 2000.
6. Aristotel *Retorica*, București, 2000.
7. Rovența-Frumușani Daniela *Argumentarea*, București, All, 2000.
8. Rovența-Frumușani Daniela *Argumentarea*, București, All, 2000.
9. Овчинников В. *Сакура и дуб*, Москва, 1997.
10. Jeffrey Edmund Curry *Negocieri internaționale, Teora*, București, 2000.
11. Jeffrey Edmund Curry *Negocieri internaționale, Teora*, București, 2000.
12. Jeffrey Edmund Curry *Negocieri internaționale, Teora*, București, 2000.
13. Юкава Х. *Лекции по физике*, Москва, 1981.

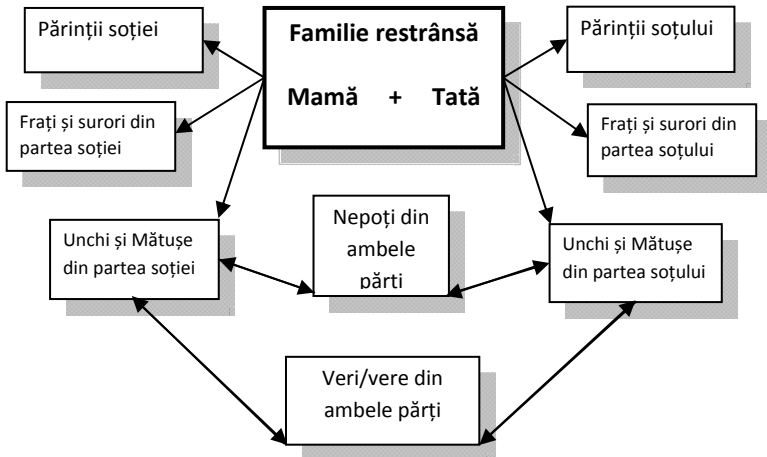
VALOAREA RELAȚIILOR DE FAMILIE ÎN CONTEXTUL SOCIAL CONTEMPORAN

Maria Ciocanu-Cotorobai, dr. conf. universitar
Asociația sociologilor și demografilor

Relațiile de familie în structura relațiilor sociale ocupă cel mai important loc în viața individului. Aceste relații se ramifică în dependență de legăturile generaționale între membrii familiei. În principiu, ele au două forme de bază valabile pentru rude de sânge - relații ale familiei restrânse și relații ale familiei lărgite.

Relațiile familiei restrânse sunt întreținute de partenerii căsătoriți (sau care coabiteză) și copiii lor. Relațiile familiei lărgite le determinăm ca relațiile familiei restrânse cu rudele lor. Mai clar structura acestor relații o putem observa din schema 1.

Schema 1. Structura relațiilor de familie

Structura relațiilor de familie, precum o relevă schema de mai sus, reprezintă legături care cimentează comunitatea de neam la diferite nivele generaționale. În condițiile actuale, când divorțurile sunt foarte răspândite (1), la această structură mai putem adăuga surorile și frații vitregi ai părinților divorțați, care au copii în familia nouă. Este necesar să menționăm că, reprezentanții generației tinere, înstrăinați prin divorț, mai țin între ei legătura de neam, însă, între rudele lor acest fapt se întâmplă mai rar.

În relațiile de neam familia restrânsă ține legături mai frecvente cu părinții, bunicii și străbunicii din ambele părți, însă cu alți descendenți din partea lor ele sunt cu mult mai slabe, excepție făcând doar frații și surorile.

Regulatorul principal al relațiilor de familie este comunicarea între membrii acesteia, care se produce pe un fundal moral specific. Specificul respectiv este determinat de valorile împărtășite de familia restrânsă și, în special, de cea lărgită.

În relațiile de familie cel mai greu le este femeilor, nu doar din cauza că lor le revine mai multă activitate casnică, dar și din cauza frecvenței violențe domestice. Într-un studiu național consacrat violenței domestice (5,30) majoritatea femeilor chestionate (91,4%) au suferit de comunicare agresivă din partea partenerului de viață. Acest fapt ne vorbește că, relațiile de familie depind atât de echilibrul sufletească al bărbaților, de cultura comunicării ambelor părți, cât și de comportamentul diplomatic al femeilor. Astăzi, partea bărbătească ar fi bine să uite de comportamentul paternalist și să conștientizeze că femeile contemporane se orientează la o egalitate reală a genurilor.

În secolul XXI este mai complicat de a demonstra copiilor, rudelor un model de relații și comunicare eficientă, deoarece ei sunt electrizati de comunicarea și comportamentul televizual și cel din Internet. Părinții și bunicii deseori nu mai pot aduce exemple de comportament vital. Copiii, nepoții pun întrebări incomode de genul: „Ei și dacă ai fost modest(ă)?”, „Ce viitor ai, deși deții cunoștințe bogate și o practică bună?”, tot ei oferind răspunsuri de genul - „Vezi că nu ai nici un serviciu după merite, nici bunăstare cuvenită” etc. Într-adevăr, timpul s-a schimbat, el nu mai este al persoanelor modeste, melancolice și superoneste. Astăzi este timpul celor descurcăreți, energici, timpul celor ce au legături cu oameni ce dispun de un prestigiu social vizibil. Deseori nici cunoștințele nu contează dacă persoana nu dispune de calitățile deja amintite. În așa mod, se schimbă și accentele în orientarea valorică a membrilor familiei. Actualmente, în relațiile interpersonale are putere dictonul – “Tu mă susții pe mine și eu te voi susține”. În contextul social-economic actual și printre rude se întâlnește o sinceritate duplicitară, impusă de condițiile concurenței posturilor de muncă și de egocentrismul individului.

Relațiile cu rudele în societatea noastră sunt diverse, de la cele mai calde până la cele mai reci. Ele se formează în baza relațiilor ce le-au avut părinții acestora. Părinții sunt cei care au fost exemplu pentru copiii lor. Tot ei orientează descendenții în lumea rudelor. În lumea rudelor (și nu doar) funcționează dictonul: “Câtă căldură ai oferit, atâta căldură ai căpătat”. În cazul în care părinții se orientează numai spre cimentarea relațiilor din propria familie, atunci și copiii creând familiile lor se îndreaptă preponderent spre comunicarea internă. Copiilor deprinși să ofere căldura sufletească părinților, fraților și surorilor le este dificil să dezvolte o comunicare eficientă cu familia largită, dar și relații externe în raport cu propria familie.

În societatea contemporană se întâmplă că relațiile de neam sunt erodate din cauza incompatibilității sociale. În cadrul aceluiși grup de neamuri, sunt familii bogate, înstărite și sărace. Relațiile de neam se dezvoltă mai intens, de obicei, între familiile bogate, mai rar însă, între prima și a doua grupă de familii.

Orientările relaționale menționate mai sus sunt defectuoase, mai cu seamă pentru reprezentanții generațiilor descendente, deoarece se schimbă circumstanțele, uneori și soarta le face ”surprize” și, într-un moment, se pot simți singuri, înstrăinați nu numai de rude, ci și de mediul lor social.

În societate există mai multe căi de formare a relațiilor de familie. Sunt familii cu comportament degradant, care consumă droguri, fac abuz de alcool, relațiile lor fiind legate cu oameni ”pe potrivă”. Copiii lor urmează aceeași cale, izolându-se moral de semenii săi cu un comportament decent.

Se întâmplă și invers – părinții au un comportament defectuos, copiii, însă, dezvoltă o atitudine critică față de aceștia, observând modul de trai din familiile cu un comportament decent, legăturile lor de rudenie și de prietenie, viața lor mai reușită decât în propria familie. În acest context, copiii ajung să nege comportamentul părinților, alegând un model comportamental, care le poate aduce o viață mai bună. Regretabil este și cazul când părinții cu un status prestigios și relații de rudenie și prietenie bune își supraalintă copiii, oferindu-le o libertate excesivă, vorba cântecului: *“nu le-am spus că nu se poate“* ori, cum se mai spune: *„le-am oferit copilărie fără limite“*. Viața însă, precum se cunoaște, plasează în fața individului diverse obstacole pe care nu fiecare le poate depăși. De fapt, este mai ușor să oferi o educație superpermisivă, decât una cu interdicții, deoarece, în acest caz, de fiecare dată este nevoie să explici, să argumentezi de ce nu este bine de efectuat anumite acțiuni. Copiii, ieșind pe câmpul vieții nepregătiți, trec, uneori împiedicându-se, de obstacolele întâlnite, formând, cum se mai spune, propriile „cucui“/experiențe, doar atunci învățând să aibă o atitudine critico-analitică față de ea.

Mulți dintre copiii de astăzi sunt egocentriți. Una dintre cauze rezidă în specificul familiei contemporane, care are un număr mic de copii. O altă cauză ar fi, că părinții le-au atras atenție doar copiilor, fără a se gândi să genereze proiecția unei atenții similare asupra sa și a rudelor. Astfel, întrecându-se măsura, la copii se dezvoltă o nouă calitate – egocentrismul. Această calitate deseori nu este favorabilă nici pentru ei, deoarece în viața socială se cere ca individul să colaboreze în realizarea unor acțiuni în echipă.

Adesea egocentrismul contribuie la răcirea relațiilor între copii și părinți. Devenind maturi, copiii cer încontinuu diverse beneficii, deși părinții nu mai sunt în stare să o facă. Uneori, copii consideră că părinții le încurcă în obținerea unei cariere reușite, în viața conjugală etc. Părinții, la rândul lor, rămân descurajați, deoarece ei toată atenția și dragostea au oferit-o copiilor.

Tendențele egocentriste de comportament se răspândesc mai repede în prezent, când o parte dintre părinți nu dispun de posturi bine plătite de muncă și pleacă, pentru a asigura familia, peste hotare. Deseori, ajutorul lor nu este cel așteptat. Copiii vor să obțină cât mai mult de la ei, totodată, înstrăinându-se de părinți, privind la ei ca la o sursă de întreținere. Banul aici se pune în capul mesei și nu va fi întâmplător dacă copiii, în perspectivă, în loc de afecțiune și grijă la bătrânețe le vor oferi tot bani.

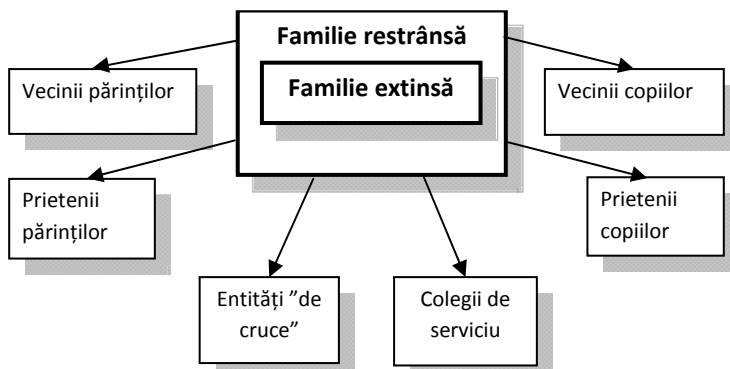
Ruptura relației dintre părinți și copii este percepută tragic și de creatorii cântecelor populare – *“Am crescut rânduri de pui și-am rămas a nimănu”*, *“La bătrânețea grea a ta, apă mamă n-are cine-ți da”*, etc. Putem constata că, răspândirea cântecelor de jale consacrate părinților la noi este destul de

mare, fapt explicabil inclusiv prin răspândirea la noi a fenomenului lăsării părinților în etate în voia soartei, chiar dacă copiii le trimit bani. Banul nu are nici duioșie nici afecțiune. Așa cum copiii au necesitate de dragoste, duioșie, atenție și susținere din partea părinților, tot așa și părinții au nevoie de a le avea din partea lor. Cu cât părinții sunt mai în etate, cu atât au mai multă nevoie de toate aceste valori din partea copiilor. Sindromul “cuibului gol” (4, 151) le macină existența mai cu seamă când copiii uită să vină mai des pe acasă, fiind scufundați în activități sau, și mai rău, când sunt plecați în țări străine și comunică cu părinții mai mult prin Skype și atunci de la caz la caz. A venit timpul familiei “virtuale” sau, cum i se mai spune uneori, a „familiei la distanță”. Distanțele însă distrug familiile și relațiile lor (2. 147).

Părinții înălbiți, gârboviți de ani și de nevoi rămân străjeri ai caselor, iar țara rămâne un incubator gratuit de producere a forțelor de muncă. Copiii absolvesc instituțiile de învățământ și își iau ”zborul” spre țări străine, spre un trai mai bun, ”întinerind”, astfel, țările mai bogate. Unii politicieni s-au împăcat cu această situație, principalul fiind, în viziunea lor, ca persoanele plecate să țină legătură cu patria, considerând că țara și părinții pot fi ajutați și de la distanță. Problema exodului de cadre a țării de origine poate fi rezolvată doar la nivel internațional. Țările gazdă, care încadrează forțele de muncă venite de peste hotare, ar trebui să ofere anumite compensații țării de origine.

În prezent, când numărul membrilor unei familii este în scădere, plecarea peste hotare capătă amploare, iar familii monoparentale tot mai multe (apărând și cultura familiei fără copii) (6), crește îngrijorător numărul de persoane celibatate. În acest context, o răspândire tot mai largă capătă relațiile extrafamiliale. Acest fel de relații se consolidează pe parcursul vieții între unii membri ai familiei restrânse (monoparentale) ori lărgite cu prietenii săi. Printre aceste relații întâlnim și o formă de rudenie ”populară”. Ea include astfel de entități ca: fratele, sora, mama, tata, fiica și fiul ”de cruce”. Această formă de relații, față de ”frăția de cruce” consacrată de tradiție, se dezvoltă în baza unei încrederi, simpatii și afecțiuni reciproce. Relațiile extrafamiliale sunt un sprijin bun în viața cotidiană. Cu cât ele sunt mai diversificate, mai calde, mai constructive, cu atât părțile se simt mai în siguranță. Pentru persoanele singuratice astfel de relații devin o necesitate vitală de conviețuire în comunitatea urbană sau rurală. Structura relațiilor extrafamiliale este reprezentată mai vizibil în schema 2.

Schema 2. Structura relațiilor extrafamiliale

Este necesar să subliniem că, o structură extrafamilială dezvoltată reprezintă un semn important al caracteristicii unei persoane în calitatea ei de ființă comunicativă, agreabilă și altruistă. Uneori, aceste relații sunt mai trainice, mai afective decât cele de neam, cea ce creează o situație benefică, mai cu seamă pentru cei singuratici, ori cei care dispun de un cerc restrâns de rude. Mai atragem atenția că, omul nu poate avea relații trainice, afective *ad hoc*. Ele se construiesc ca și o clădire - piatră cu piatră, pas cu pas, cu atenție și răbdare pe tot parcursul vieții, plasând interesul altuia la egal cu interesul propriu, uneori chiar dându-i prioritate. Se ia în considerație, că relațiile bune, de valoare, se construiesc destul de dificil, și este foarte ușor să le pierzi, pentru că fiecare om poate greși, însă nu fiecare poate ierta. Dacă printre rude se mai întâmplă să se ierte unele greșeli, fiind sub influența așa-numitei “chemări a sângelui”, apoi printre prieteni, vecini, colegi așa ceva se întâmplă mai rar.

În încheiere menționăm:

- Administrația publică locală, organizațiile neguvernamentale, care au în vizor drepturile omului, problemele familiei contemporane etc. ar fi necesar să se ocupe mai insistent de problemele familiei contemporane, responsabilizând părinții și copii față de calitatea vieții lor.

- În instituțiile de învățământ de diferit nivel, luând în considerație plecarea masivă a populației peste hotare, ar fi benefică introducerea unor cursuri facultative despre relațiile de familie sau cursuri consacrate relațiilor interpersonale în societatea contemporană (succesul omului depinzând în mare măsură de relațiile care le întreține pe parcursul vieții).

- Guvernarea ar trebui să ia în considerație îmbătrânirea populației și creșterea numărului oamenilor în etate singuratici, creând, în acest context, o rețea dezvoltată de ospicii.

- În prezent, când mai multe familii întrețin relații ”virtuale”, puterea cuvântului este cu mult mai mare. Problemele de genul: cum comunicăm, despre ce vorbim, când și în ce circumstanțe, devin tot mai actuală. Are importanță ca prin comunicarea virtuală să nu se ”reverse” informația negativă, care provocă emoții distructive, ci cea utilă, benefică, care întreține sufletul la înălțime.

- Relațiile familiale și extrafamiliale reușite, de durată, nu pot fi construite prin subordonare, ci numai prin egalitate reciprocă.

- Întreținerea relațiilor de familie este foarte importantă - în ele se sprijină relația de rudenie și dragostea de țară.

Referințe bibliografice:

1. Anuarul statistic al Republicii Moldova...Ch., 2014.
2. Gagauz Olga. Familia contemporană între tradițional și modern. Ch., 2011.
3. Sociologie. (Manual). Ch., 2003. V. – 2.
4. Steel Danielle. Legături de familie. București, 2007.
5. Violența față de femei în familie în Republica Moldova. Raport... Ch., 2014.
6. Тоффлер Э. Третья волна. М. 1999. Гл. – 17.

УДК 130.2 (47+57)

РОМАНТИЧЕСКАЯ АЛЬТЕРНАТИВА СОВЕТСКОЙ ИДЕОЛОГИИ ROMANTIC ALTERNATIVE OF THE SOVIET IDEOLOGY

Рокачук Виктор Н., кандидат философских наук, доцент Каменец-Подольского Национального Университета имени Ивана Огиенко
Рокачук Виктория В. кандидат искусствоведения, доцент исследователь, Институт Культурного Наследия АНМ

Работа посвящается исследованию процесса формирования «человека романтического» в советском обществе XX века. Авторы исследуют научную, художественную, фантастическую литературу, средства массовой информации, учебно-воспитательный комплекс, начиная с начальной школы и заканчивая вузовской программой, которые формировали мировоззрение нового советского человека, человека строителя коммунизма.